

PROGRESUL

Abonamentul:
Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală.
Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Omorurile.

Decînd am înființat „Progresul”, rar a scăpat un număr în care să nu împistrițăm *Cronica* cu cîteo știre înfiorătoare despre omucideri. Și cînd se întîmplă că într'o săptămîină să rămînem scutiți de îndatorirea de a vesti publicului nostru cititor asupra vr'unui omor, în numărul ce urmează, ca buuăoară de rîndul acesta, sîntem nevoiți a vesti cu inima strînsă de durere chiar mai multe cazuri de ucideri.

Și dacă s'ar găsi cineva să adune toate datele, judecate din punct de vedere psihologic, ar putea să ne prezinte o carte întregă asupra imperfecțiunii sufletești ce caracterizează mai ales poporul nostru din aceste părți. E deadreptul chinuitor pentru omul de omenie să audă cîte și mai cîte întîmplări, nemaipomenit de triste, ce se întîmplă în satele noastre românești, mai ales în părțile noastre, unde se susține că le-ar merge Românilor mai bine decît prin alte ținuturi mai sărăcicioase. Așa de pildă într'un sat un țaran cerînd o înghițitură de rachiu dela un cazangiu, și cum acesta l-a îmbiat să bea, dar din glumă și-a retras mina de către cel îmbiat, bînd astfel el mai întîi din pocai, cel „păcălit” pleacă și-i tae prunii cazangiuului. Într'alt sat adunîndu-se lumea la o casă incendiată, folomocarul, care se găsia și el între mulțime, cum vede că un vecin se zorește a stînge și el focul, se duce și-i aprinde și casa lui, a vecinului. Tot din asemenea mici pricinî se întîmplă și omorurile, cum e de exemplu și cazul ce-l dăm la *Cronica* numărului de față. Anume un țaran nenorocit din Cacova a încuiat ușile pivniței cu rachiu. Și cum

socrul său, negîndit și mînat dinapoî de dorul răchiei, se pune să spargă ușa podrumului spre a ajunge la beutură, înfuriat de cutezanța protivnicului său, ia securea și-i despică capul în două — ginerelui său. Și, cum zic, dacă și-ar lua cineva vreme să adune toate circumstanțele, cari de cari mai ciudate, în cari se întîmplă în părțile noastre atîtea omoruri, ar putea să povestiască lumii adevărate minuni.

Noi, ca simpli cronicari, nu putem face mai mult decît să le relatăm așa cum se întîmplă, arătînd, firește, că nimeni în lumea aceasta pîn'acum n'a pus degetul pentru leuirea acestui rău, deși, mai ales prin satele din Valea Carașului, avem aproape pretutindenî cîte 2—3 preoți (în Ciclova-rom. au fost odată și 11 duhovnici), paznici ai moralității publice. Dar cum pînă astăzi încă nu s'a întîmplat ca în vr'o corporație d'ale noastre preotul să fie tras la răspundere pentru atîta sodom, ce se poate lua și ca un fel de dovadă a păstoririi slabe, îți sare în cap „Revista Preoților” care cică luptă pentru binele bisericii vii (pentru popor), ajutînd „emanciparea” prin organizații separatistice a preoților. O singurădată s'a întîmplat că un membru al sinodului nostru protopresbiteral (organizație veche și aceasta!) și-a căscat gura să ceară ca preoții să arate la asemenea întruniri: ce efect au asupra îndreptării moravurilor poporului diferitele lor slujbe, fie chiar și „molitvele” de contrabandă, ce le îndeplinesc unii pe furis; cum e spre pildă și citirea (în biserică) a slovelor de pe „Brîul Maicii Preciste” cu care vin încinse femeile sterile... Însfîrșit să se comunice și laicimii rostul activității duhovnicești a preotului. Și rezultatul acestei intervenții nevinovate a fost re-

fuzul categoric de a se amesteca „profanatorii” și „ateiștii” în cele duhovnicești...

Eată cum am ajuns a constata fenomenul atîtor păcate grele la poporul nostru, osîndit la robia întunerecului care, nepovăluit de nimeni, nu-și măsoară faptele, săvîrșite mai mult — în neștire. Și, o Doamne, pînăcînd e legată neștirea de capul Românilor? Ce păcate ispășim noi prin atîta întunerec, prin atîta beznă?! Mi-aduc aminte cum un Neamț „prost” întreba pe drumul Petrovățului pe un Român „isteț dela fire”, cu care călătoria în trăsură, că dece și-a tăiat ăla cucuruzul înainte de vreme... Neamțul n'avea nici idee de răutatea oamenilor de a se răzbuna prin tăerea porumbului. Și noi „cei dăruiți din belșug cu minte naturală” ne mai batem joc de Sașii ăia din Ardeal!

Eram odată în Bozovici doisprezece cărturari români la o masă, nimerindu-se între noi: advocați, profesori, preoți, învățători. Nu mai uit cît haz se făcea acolo de Sașii cei „bătuți la cap”, provocîndu-se multă ilaritate prin povestirea unor anecdote, născocite de „agerimea Românilor” conviețuitori. Unul dintre comesenii nici nu vroia să asemene pe Nemți cu Români noștri „geniali”, apostrofînd pe altul, care în discuție prețuia superioritatea morală și culturală a Germanilor, că a luat-o „ca Neamțul cu tărăra”... deși nu știu, zeu, cînd vor ajunge ai noștri să le treacă în sînge omenia, ca la Nemți. În Berlin mi-a povestit un călător, că în tramvae nici nu-ți mai cere nimeni taxa, pe care călătorii o aruncă, fără niciun control, într'o lădiță atîrnată de păretele vagonului. Pecînd la noi Români învățatul Weigand se văita că nu poate traduce în românește termenul „Verlässlichkeit”...

Gherghie Jianu.

FOILETON.

Bila roșie.

Novela istorică de Mark Twain.
Tradusă de Eutimus Iovanel.

2

Colonelul suspină adînc și începu — istoria sa.

... Au fost odată trei coloneli...

— Oh, cît e de bine! — îl întrerupse fetița — eu știu ce înseamnă colonel!... pentru că tata e colonel și le cunosc hainele lor... Dar povestește mai departe, tată!

— Aceștia s'au dus în război și au spart disciplina...

Fetița n'a înțeles cuvîntul cel din urmă și a întrebat curioasă:

— Ce e aia, tată?... Se poate mîncă?...

Părinții începură a zîmbi și colonelul continuă astfel!

— Nu, draga mea... numai au călcat ordinul...

— Ce poate fi asta?...

— Nicîi așa nu e de mîncat. Numai așa s'a întîmplat, că marele general le-a poruncit ca să se ducă și să înșale pe dușman din locul lui; dar pe ei i-au cuprins focul luptei și înloc să înșale dușmanul din șanțuri, au cuprins șanțurile

și i-au zdrobit pe dinșii, pentru că n'au împlinit porunca și primadată i-a lăudat, după aceea i-a deținut.

— Așa e tată, că marele general e „taica” Cronwell?

— Da, acela e.

— Oh, eu îl cunosc și pe el... și nici nu mă tem de dînsul, căci de multeori îl văd călărînd pe dinaintea casei noastre... Se uită cașicum nu i-ar plăcea ceva, însă știu, că nu-î supărat pe mine și toți oamenii se tem de el... numai eu nu! Căci dacă mă vede în fereastră și privește la mine, totdeauna zîmbește...

— Oh, tu mică vorbitoare!... Așadară cei trei prizoneri s'au dus la Londra...

... Pst! ce s'aude eară?...

Denou zgomotul unor pași... Zgomotul ear se depărtează și dispare; mama se furișează după spatele soțului ei ca să-și ascundă fața palidă; tatăl însă continuă:

— Azi dimineață au sosit...

Fetița făcu ochi mari:

— Așadară această poveste e adevărată, tată?...

— Da, iubită, e adevărată.

— Ah, cît e de bine, că e adevărată!... Povestește numai mai departe, tată!... Dar mamă!... dragă mamă: dece plîngi?...

— Depling numai pe acești nenorociți, că ce va fi cu ei.

— Dar lasă, mamă, și nu-î deplînge... că totul se va întoarce spre bine! O să vezi... aceste povești toate se întorc spre bine... tu, tată, grăbește și spune mai departe: cînd vor fi fericiți?... Spune iute, ca mama să nu plîngă...

— Îți spun, dragă... Primadată i-au dus în Tower...

— Ah, temnița aceia!... Știu, unde e: din fereastră-mi se vede tocmai acolo. Și după aceea?

— După aceea judecătoria militară i-a condamnat la glonț.

— Cum?... Ca să-î omoare?...

— Da.

— Pe toți trei?

— Pe toți trei.

— Oh, mamă, dară nu plînge!... O să vezi, că îndată se întoarce povestea spre bine... Așa e, tată?... Și după aceea ce s'a întîmplat cu ei?

— După aceea judecătoria militară i-a com-pătimit pe coloneli...

— Ei, vezi mamă, vezi!... Așa e că ți-am spus?... Mi-ar plăcea foarte mult să văd pe coloneli! Spune, tată: mi-ar permite ei ca să-î sîrut?

— Unul de sigur ți-ar permite, — răspunse

Predica în bisericile noastre.

„Gazeta Transilvaniei”, în ultimele numere a avut la ordinea zilei această chestiune. Reproducem din Nr. 183 al anului curent dintr'un articol de fond, aceia ce ne privește și pe noi (Din „România Creștină“):

„Pentru ce nu se predică în bisericile noastre? Cel mai simplu răspuns e: pentru că preoții nu voesc. Și pentru ce nu voesc preoții? Pentru că nu-și silește nimeni și nimic la așa ceva. Aceasta o pot spune cu toată convingerea, întrucât însumi, ca preot, cunosc cauza. Altă pedică esențială nu cunosc în calea predicii regulate în bisericile noastre.

Predica e o parte esențială a cultului divin. În biserică veche, totdeauna după citirea Sf. Evanghelii se ținea predică.

Predica e nota distinctivă între religia creștină și celelalte religii. La păgâni, la Evrei, Mohamedani și budiști de azi nu se predică; acolo e numai credință și ceremonie goală.

Singur Mintuitorul și-a întemeiat biserică sa, poruncind apostolilor săi: „mergând învățați toate popoarele”, singur în biserică creștină s'a cunoscut puterea cea mai mare a cuvântului, pentru aceea, în vechime, cultul creștinilor consta din 3 părți: rugăciune, predică, și celebrarea sf. eucharistii. Astfel în bisericile protestante, cari au crezut că reduc cultul divin la puritatea sa primă, predica e partea de frunte a serviciului divin; astfel și în biserică catolică, de pe vremea conciliului Tridentin, există și se observă porunca: fiecare păstor în Dumine și sărbători are să-și pască turma sa cu cuvinte mintuitoare:

Numai la noi nu există Tridentin, nu există tradiție veche, ci formalismul și amorteala orientală ne ține robii până astăzi! *In bisericile noastre ceremoniile singure preocupă toată atențiunea preotului;* predica nu există în nicio „rubrică”. Sint ce e drept ordine bisericești cu privire la aceasta; acelea însă, ca multe altele, rămân literă moartă.

Această scurtă expunere este oglinda realității în biserică noastră.

Din nefericire nici nu s'ar putea să fie altfel.

Majoritatea satelor noastre (zice „Rom. Creștină”) decind sint ele n'au văzut măcar trecind pe acolo vre-un vlădică ortodox. Ba și

colonelul cu glas răgușit și tremurător. — Sărutăm-mă în locul lui — *pe mine*...

— Eată... celelalte două sărutări sint pentru ceialalți doi... Dar, dragă mamă, nu mai plînge!... Căci ai auzit deja că judecătoria militară i-a compătimit... Mai departe, tată!

— Așadar judecătoria militară i-a compătimit și a cerut ertare pentru ei dela marele general... Acesta, însă, nici n'a voit s'audă despre ertare; dar cînd ceialalți coloneli au spus, că nici ei nu ar fi făcut altcum, decît ca cei trei, atunci marele general a căzut pe gânduri... S'a dus în altă odaie să se roage la D-zeu, ca să-l lumineze. Dup'aceia a ieșit afară și a zis: — „La doi le voi erta, al treilea va muri; să tragă sorți”.

— Și au tras sorți?... Și care a murit, tată?... Oh, sărmanul om!... Grăbește dară, tată!

— Nu au tras sorți.

— Nu?... Și de ce nu?

— Pentru că ei sint creștini și D-zeu oprește sinuciderea, și aceia ar fi sinucidere, dacă ar trage ei sorți pe viața lor.

— Asta nu o înțeleg, tată... Apoi ce voiesc ei?

— Ei voiesc ca... ca să moară împreună... toți trei.

... Pst! ce s'aude?...

protopopol vine numai la doi-trei ani odată prin sat și și atunci pentru o oră două, nu la slujba bisericească, și la un bogat ospăț acasă la paroh.

Preoții dau mai repede cu slujba ca să scape; cui ați voi să predice? Pereților, și zidurilor? Preoții noștri au alte griji; earna intrigi, garnisirea pungilor cu galbeni ferecați: ear vara călătorie în străinătate voiajuri în Elveția, Italia, Suedia etc.

Apoi cu asemenea apostolat se înțelege că nu putem merge altfel.

Luați aminte, creștini buni, că dacă nu vom deschide ochii să ne îndreptăm, vom merge dince-ince mai rău...

Pr. St. C. P.

IGIENĂ.

Scoaterea cataractei din ochi.

Metoda d-rului Crăiniceanu.

Maî înainte erau niște cirpaci, ziși și tirani, cari se hazardau a înțepa ochiul spre a înlătura perdeaua de pe lumina ochiului și a-l reda vederea de pe lumina omului suferind. Ei îngeneară nu aveau vre-o știință doctorească, cutreeră țara și își oferiau meșteșugul lor ca și bărbierii pela bilciuri și ori avea ochiul defapt perdea, ori că altă suferință, toată știința lor era a înțepa ochiul cu un ac lung, a apăsa cristalinul opac (perdeaua, cînd aceasta era în ființă) la baza ochiului, apoi lua ce-i putea plăti suferindu-l și spăla putina.

Pela mijlocul veacului al 18-lea însă s'au ivit și timpuri mai bune pentru a se vindeca omenirea de perdea, căci atunci medicul francez *Davidel* a scos lintea tulbure din ochi prin tăetură în corneă, făcută pe dinaintea irisului. Dar la începutul veacului trecut s'au făcut încercări a se scoate cataracta printr'o tăetură făcută de dinapoia irisului, rezultatele însă n'au fost încurajătoare, și decî această metodă s'a dat repede uitării. În timpul actual făcîndu-se toate operațiunile cu o curățenie scrupuloasă (așa numită aseptie), a fost lucru firesc ca operatorii să vină dinnou la ideea de a trece cu tăutura pe dinapoi de iris, precum a făcut aceasta oculistul nostru *Dr. Crăiniceanu* și mai apoi și alții.

Fără a fi avut în vedere singuraticile încercări vechi ale operatorilor de a scoate cataracta printr'inciziune, făcută pe dinapoia irisului, *Dr. Crăiniceanu* a făcut încercări în felul acesta de a opera și numai după aceea cercetînd prin literatura oculistică, a dat peste însemnări asupra unor încercări de asemenea operațiune, făcută cu aproape un veac înainte de timpurile noastre. La Congresul internațional de medicină din Berlin, ținut la 1890, autorul a raportat despre experiențele sale în această privință dupăcum urmează:

„D-lor Colegi, dați-mi voe să fac și eu o mică observație relativ la oftalmia simpatică. Mă

Poate va fi vîntul... Nu... Sunet de dobă... subț fereastră... dinaintea casei... bat la poartă...

— În numele marelui general, deschideți!

— Eată-i! soldații! — zise Abby bătînd din palme. Lasă-i înlăuntru, dragă tată!... Așa de bine-mi place să-i văd!... Eată-i, că vin deja... Ah, grenadierii!... Uită-te, tată: grenadierii sint aici...

Grupa s'a oprit în sală: ofițerul a salutat militărește pe colonel, care a resalutat... lîngă el sta copila-i și femeia-i palidă, care și-a reținut durerea suflătoare, ca fetița veselă să nu simță realitatea.

Acuma colonelul și-a îmbrățișat soția, după aceea cu iubire ferbinte și-a luat fetița în brațe, a sărutat-o cu foc și atunci ofițerul zise:

— Înainte... în Tower!

Dup'aceia toți plecară încunjurînd pe colonel, care mergea între dinșii desarmat.

— Oh, mamă: apoi n'a fost frumos... Așa e că ți-am spus, că totul se întoarce spre bine?... Tata merge acum în Tower și vede pe cei trei coloneli...

Nefericita mamă la acestea n'a putut vorbi, numai plîngînd a îngenunchiat lîngă fetița, care nu și-a putut închipui, că de ce plînge mamă-sa, cînd istoria s'a sfîrșit atît de bine?!

(Va urma).

asociez și eu la opiniunea acelor domni antevorbitori, cari numai plăgilor infectate ale ochiului atribuesc putința de a produce oftalmie simpatică. Această afirmațiune se bazează și pe unele experiențe operative, pe cari le-am interpretat cu scop de a modifica metoda de extragerea cataractei. Anume am trecut cu facerea inciziei în camera posterioară a ochiului, prinurmare astfel am lezat și corpul ciliar, care leziune pîn'acum s'a considerat de către cei mai mulți autori, ca fiind una din cauzele pricinuitoare de oftalmie simpatică. Firește că aceste încercări operative le-am făcut numai pe ochi de animal și anume la 3 epurași de casă, și toți 3 mi-au permis concluzia că plăgile aseptice, făcute după legea artei, nu produc oftalmie simpatică.

Nu știu cum s'a întimplat că în buletinul numitului congres a fost numit pasagiul despre operațiune; dar în anul 1897 s'au publicat despre operațiune date mai amănunțite în românește și ungurește, ear titlul lucrării s'a înregistrat și în *Jahresbericht für Ophthalmologie* (1898 Bibliografie pag. 13).

În anul 1900 a apărut apoi în *Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde* o lucrare mult asemănătoare celei citate aci, ieșită din condeiul unui medic oculist din Germania de nord. Nu credem necezar a cerceta aci dacă acest autor a cunoscut lucrările celui alt și dacă a împrumutat ideea sa, dar este îmbucurător că această metodă găsește cultivatori spre a se găsi mijloacele de a se reda mai bine vederea omenirei suferinde. În marea publicațiune a prof. *Wood* din Chicago despre operațiunile de ochi va fi descrisă și metoda *Dr. Crăiniceanu* despre extragerea cataractei, căci vor colabora la acel op toți corifeii oculistice, între cari și bine cunoscutul nostru oculist *Dr. Crăiniceanu*, care tratează în special despre metoda sa de extragerea cataractei pe dinapoi de iris.

Globul ocular la animale domestice mai mari posedă un muschi (retractor, bulbi) mai mult decît la om, și aceia poate după operațiunea de cataractă, prin tractiunea ce exercită asupra globului ocular, să-l deșerte de conținutul lui, anume se împinge corpul vitros afară prin tăetură făcută pe glob spre a fi scoasă cataracta. Pentru relaxarea acestui muschi s'a făcut uz de cloroform, pe care însă d. e. cîinele nu-l prea poate suporta; apoi mai tulbură reușita operațiunii de cataractă și la animale, dar mai rar cu o reușită satisfăcătoare. La epurași însă metoda de mai sus a dat bune rezultate. La noi s'a consultat specialiștii de ochi pentru cataractă la cîine, dar interveniri chirurgicale nu s'au făcut. Poate Soc. Proiect Animal își va extinde activitatea sa rodnică și pe acest teren.

Până mai ani trecuți trăia cățelușul favorit al bardului națiunii Alexandri, dar suferia de cataractă dublă, încît la masă i-se dădea de mîncare în gură ca la copiii mici. Operațiunea de cataractă s'ar fi putut încerca scoaterea cataractei din ochi, da îngrijirea ulterioară ar fi fost anevoioasă și dela aceasta ar fi atîrnat în mare parte reușita finală.

Alt asemenea caz era al unei domnișoare proprietare din Basarabia, care a consultat pe un oculist de ai noștri pentru două căței orbi ce avea. Unul din ei avea cataractă la ambii ochi, dar celălalt suferise de jigărași și se cunostea urmele de congestiune în fundul ochilor cari des însoțesc pe cele din plămîni la asemenea boală ce se zice că este un fel de influență a cîinilor. Domnișoara în chestiune ar fi jertfit sume întregi, poate mai mult decît se obicinuește a se da pentru recăștigarea vederii la om, numai să se fi putut face „fîncușorii” ei cu vederi.

Cu timpul să sperăm că și pentru animale se vor găsi mijloace bune de reușita operațiunilor și se va realiza proverbul Românului, care zice: „N'aduce anul, ce aduce ziua”.

ECONOMIE.

Garduri vii nepenetrabile.

Garduri vii nepenetrabile se pot dobîndi prin plantare de *Maclura aurantiaca*. Pîn'acum ze făceau garduri vii din salcîm (băgrin), cari prin felul său nepretențios își făcea bine slujba. Dar prin introducerea plantei *Maclura aurantiaca* am dat peste mult mai bun material pentru gard viu. *Maclura* crește cu mult mai deasă, și relează regulat în fiecare an, devine înarmată cu spinii ascuțiți și se face din ea un minunat gard viu,

ca un zid împodobit cu un frunziș verde, frumos. — Are frunze tari, lucitoare, peloase, conținând un suc lăpturiu, cari alungă din departe vermiți ce s'ar apropia de ele. Nu le poate năvăli insecte vătămătoare; cață dece prin nimic nu-i este împedecată creșterea, fiind în privința aceasta imună. Aceste însușiri excelente o fac cea mai bună, cea mai frumoasă, cea mai trainică, deci cea mai practică plantă pentru gard viu. Cu cultivarea acestor plante se ocupă intențiv și firma grădinarului *Arpad Mühlle* din Timișoara, unde se capătă cu același preț cu care se comandă de aiurea salcîmul cu mult mai inferior.

Maclura e mai bine a se sădi toamna sau de timpuriu primăvara. Se recomandă însă ca marginea pe unde e a se sădi gard viu, pe o lățime de 1 m. să fie săpat până la 50 cm. adînd. Și pe marginea astfel pregătită are să fie sădită vița de Maclura, într'un șir câte 5, ori în două șiruri câte 8 vițe la un meter curent. Înainte de sădare trebuiesc retezate rădăcinile până la 25 cm. și apoi vițele, după ce vin înainte în lut, să le sădim cu ajutorul arșăului. După sădare să călcăm bine rîndurile, ca să nu rămînă vițele neîntărite bine în pămînt, ear după aceea să le cîrnim cam 25—30 cm. dela pămînt în sus. Prin cîrnire se produce o învlăstărire mai puternică, și planta rămîne mai scutită de uscăciune.

Maclura este planta viitorului pentru îngrădirea curților și grădinilor etc. întrecînd cu mult, și în trainicie, și în frumusețe, și în ieftinătate, pe celelalte plante de felul acesta.

FELURIMI.

Este un colț în Anglia, care se numește Black-Country — Țara Neagră — și care nu are decît industrii de fier. Toți locuitorii, bărbați și femei sînt ferari. Și femeile astea au întrecut atît de mult pe bărbați, că înafară de cei cari fac lucrurile însemnate, lanțe de vapoare, etc. ceilalți pleacă în orașe mari, sau lucrează în uzine. Intre o mie de ferari domiciliati, sînt nouă sute cincizeci de femei, cari bat, ca niște surde, la nicovală, și mamă și fată. Brațele lor sînt noduroase ca niște brațe de luptători și din tinerețe sînt zbircite și disgustătoare, căci munca grosolană și — prea încordată, știe toată lumea, că aduce îmbătrînire fără vreme...

Ileana.

CRONICA.

Despărțămîntul Oravița al „Asociațiunii“ și-a ținut Duminecă în sala ospătăriei Iosif Nedici din Oravița-română, adunarea generală, la care a participat întreagă cărturăria din localitate și puțin, prea puțin membri din împrejurime. Dintre doamne au participat dd. *Ana Dr. Anca* și *Mărioara Margineanu*.

După deșchiderea adunării, printr'un discurs pătrunzător, directorul despărțămîntului, prot. *Victor Poruțiu* face cu cuvenita evlavie parentarea decedatului membru filantrop *Dr. Gheorghe Anca*, ear trecîndu-se la ordinea de zi, secretarul citește raportul asupra activității comitetului, la care membrul de comitet *Dr. Mihai Grosșanu* într'un discurs, care a plăcut multora, critică activitatea comitetului și special felul cum a fost redactat raportul, arătînd (ca fost secretar) cum are să se aștearnă pe hîrtie activitatea comitetului care, înțelegînd mai bine scopul „Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român“, ar trebui să se ocupe mai dinadins cu *tovărășile*, nu cu seratele literare, pe cari din a sa parte le decretează de fără orce valoare...

Secretarul la rîndul său a dat să se scape din strîmtoare, dar înzadar, efectul a ramas cel zugrăvit de inteligentul corespondent al „Drapelului“ (Nr. 113), care neputîndu-se odihni de grija „Astrei“, a intervenit, ca totdeauna, la vreme cu îndrumări folositoare pe saama — membrilor (?) săi, pe cari îi slujește cu o exemplară obediență. Înșfîrșit să nu ne abatem dela obiect; cei doborîți la pămînt de ascuțitul condeiului meșterului corespondent în chestiune, să se apere înavea dacă pot... Noi n'avem decît să raportăm ce-avem de raportat: Raportul căsierului s'a decis a se prezinta denou comitetului, ca pentru a se lămuri extinderca lui asupra anului societății orî civil. Înșfîrșit după ce învățătorul *Ion Cioc* (Cacova) citește o disertație, bogată în pointuri simburoase, despre „Creșterea copiilor“, adunarea generală își

alege, pe noul period: tot pe ocîrmuitorii de pîn'acum ai Despărțămîntului, fără a se nădăi cineva că din care tufă sare corespondentul „nepreocupat“ al „Drapelului“, care dă comitetului îndrumări...

Prof. *Constantin Nedelcu* din *Cacova* a făcut cu distincție examenul profesoral. Multe felicitări!

Tînărul *Gheorghe Iova*, din părțile Bocei a fost promovat doctor în drepturi la universitatea din Budapeșta.

Se constată în mod oficial, că boala de gură și unghii a vitelor s'a lășit pîn'acum peste 40 de comitate.

La *Cacova* earăși s'a întimplat un omor înfiorător. Un țaran și-a omorît pe ginere-său, pentru că acesta nu l-a lăsat să intre cu puterea în pivniță să bea rachiu.

Din *Italia* earăși vin știri îngrozitoare despre nenorociri mari, pricinuite prin mari vărsări de ape.

La *București* arangează aeroclubul român sboruri pe întrecere sub președinția ministrului de război general *Crăiniceanu*.

Directorul *Kuncz Elek* a fost numit inspector ai școalelor secundare din mitropolia rom. ortodoxă.

Cetatea *Port-Artur* va fi transformată în port comercial.

În America o femeie irlandeză pîrîndu-și bărbatul pentru beție, judecătorul l-a amenințat, că dacă nu se lasă de beutură, va fi pedepsit cu 10 ani de robie.

La *Viena* va apare incurînd o revistă germană „*Slavisches Tagblatt*“, întemeiată pentru ocrotirea intereselor Slavilor de sud.

În *Magdeburg* aviatorul *Mente*, căzînd cu mașina sa de zburat, și-a pierdut viața.

La *Londra* omorîtorul soției sale *Dr. Crippen* a fost osîndit la moarte prin ștreang, ear ibovnica lui *Mis Le Neve*, cu care a dat să scape în America, a fost mintuită.

A. Alexandrov, directorul căilor ferate Volga-Bugulma, a fost arestat, fiind prins că a defraudat de 16 milioane de ruble.

Pentru biserica rom. din Budapeșta a mai dăruit *Dr. Iuliu cavalier de Pușcariu* 500 cor.

Intre Aradul-nou și Chichinda-mare, cum și între Hatzfeld și Lovrin, s'a deschis o nouă linie a căilor ferate.

Regele Carol al României a decorat pe *Dr. Ioan Lupas*, distinsul istoric și protopop al Seliștei, cu ordul „*Bene merenti*“. Felicitări!

Adv. *Dr. Mihai Grosșanu* își descrie în „*Lupta*“ impresiile de prin Silezia, făcînd apel la publicul nostru de a îmbrățișa idea tovărășilor economice.

În urma ridicării congruei preotești și a lefilor învățătoresți, bugetul pe anul 1911 se va îngreuna cu încă 6 milioane cor.

Un ziar din *Viena* arată că numai din 9 până la 16. Octombrie s'au ivit în Ungaria 76 (în Croația 10) cazuri noi de holeră, ear mai toate cazurile arătate ca suspecte au fost de holeră aziatică, deci situația încă destul de gravă!

Clironomul Serbiei, despre care se zvonise că a murit, trăește, și e pe cale a se ridica din beteșugul greu ce l-a avut.

Sîntem veseli deciteori auzim vești bune de biruințele marelui oculist, compatriotul nostru *Dr. Gheorghe Crăiniceanu*, domiciliat în capitala României.

„Viitorul“ din *București*, din 6 Oct. a. c., apreciînd primarticolul nostru „*Împreunarea școalelor rom. unite și neunite*“, cere ca și alte ziare mari să se ocupe de această chestiune, atît de importantă pentru înaintarea noastră culturală.

D-nul *Ion Șerbanu* a fost numit inspector superior de economie, conferindu-i-se și titlul de consilier ministerial.

Pentru statuia poetului *V. Alexandri* s'au adunat pîn'acum, la inițiativa Academiei Române, 80.000 de lei, ear Regele Carol a făgăduit pentru întregirea colectei 20.000 de franci.

Premiul Nobel de 193.000 de franci i-s'a conferit astan fiziologului *Dr. Albert Kossel*, prof. universitar la universitatea din Heidelberg.

O comisie a Sf. Sinod din România a început revizuirea bibliei, dela care se nădăjduiește multă îmbunătățire în moravurile poporului român, care nu i-a prea auzit de nume pîn'acum.

Pentru a face curse între Europa și America, o companie engleză clădește un vapor uriaș, cel mai mare din lume, care va costa 30 milioane.

Un ofițer român din Bosnia, fiul preotului *Mihail Păcală* din *Șulumberg*, a fost decorat cu „*Signum laudis*“.

La *Biserica-albă*, spre bucuria Românilor d'acolo a fost ales cu toate voturile ca inginer orășenesc tînărul d. *Iancu Ilana* (din Slatina). Sincere felicitări!

Dr. V. Birlea (Varadia) a fost numit prefect al internatului român gr. cat. din Lugoj, *Dr. Iuliu Hossu* arhivar, ear *Dr. Romul Mioc* (Mercina) actuar în cancelaria diecezană.

La *Turtucaia* în Bulgaria școala românească sub diferite pretexte a fost închisă, ear profesorii arestați.

„*Lipitorile Satelor*“, vestita piesă de *V. Alexandri*, cu un nou acompaniament muzical (de *Wachmanu*), s'a reprezentat zilele trecute în teatrul național din *București*.

Între Deva și Baiadecriș e pe cale a se introduce comunicație de omnibus-automobil.

Din cauză că nu li-se respectă și limba lor în armată, Buriți sudafricani refuză a face serviciul militar.

Din *Salonik* se vestește o încăerare între Greci și Turci, în care 8 evzoni greci au fost uciși.

Duminecă s'a sfințit, prin P. S. S. episcopul Aradului biserica (denou renovată) din puternica comună rom. Cenadul-unguresc delingă Seghedin.

La *Dombó*, lingă Sighetul-Marmației, s'a prăbușit biserica gr. cat. ruteană, togmai cînd stetea gata să i-se pună crucea pe turn. Lucrătorii, nimerindu-se toți la prînz, au scăpat cu zile.

Tribunalul din Belgrad a osîndit la 20 ani de robie pe șpionul sîrb *Radovan Todorovici*, care din încredințarea unui negustor, care l-a înșelat, a fost măsurat un pod nou.

La *București* e pe cale a se înjgheba mult dorita Operă română, în care scop directorul conservatorului *D. Popovici* a primit autorizația și ajutorul ministrului.

Zelosul învățător *Patrichie Ramneanșu* din Coștea a fost ridicat din post pînă la terminarea investigației.

La *Iladia* un biet țigan, ducînd cu trăsura pe un Român la judecată la Sasca și mînînd pasagerul caii dinainte, ear el, Țiganul, șezînd dinapoi, fiind astfel confundat cu Românul, a fost împușcat de dușmanii Românului, cari s'au pierdut în bezna nopții.

Tot la *Iladia* doi țărani certîndu-se pentru un zid, unul din ei a scos revolverul și a tras în vecinul său, slutindu-l la mîna stîngă.

Foilor maghiare li-se telegrafiază din Timișoara, că deputatul *C. Burdla* a abdicat din postul său de președinte al Comunității de avere.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**

Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în **PROGRESUL** în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate.

Reclama e sufletul comerțului. — prin reclamă la progres!

La Banca „Plugarul” din Cacova

s'au făcut mari schimbări.

Banca „Plugarul” a devenit adevărata bancă a plugarilor, că ea are la conducere mai mult plugari. Banca „Plugarul” e unica bancă care conduce gratuit asigurarea de vite a plugarilor. Împrumuturile cele mai ieftine se pot face la banca „Plugarul” din Cacova. După depunerii camăta mai mare banca „Plugarul” din Cacova o plătește?

Împrumuturi li-se dau plugarilor de-acum înainte cu următoarele condițiuni:

- a) Pe obligațiune cu intabulare în locul prim cu 6%
- b) Pe cambii " " " " " " 6 1/2%
- c) " " " " " " al doilea " 7%

Depunerii se primesc la „PLUGARUL” dela 1 cor. în sus. Se plătește camăta 5—5 1/2 și 6% după mărimea sumei și după condițiile de depunere. Darea de venit banca o plătește.

Asigurarea de vite Fie care plugar cu suma de 2 fil. după 100 cor. la an, poate să-și asigure vitele încontra pagubelor, ba capătă doctor, oțuit, și medicină, gratuit. Sînt înscriși până acum 900 frați plugari din 22 comune. S'au desbăgubit

în anul 1909 pentru boi, vaci, cai, viței la 101 membri în preț de 20 mii cor.

Asigurări de viață se pot face în condiții favorabile la banca „Plugarul”.

Acții și Losuri de tot soiul, cumpără banca „PLUGARUL” cu prețurile cele mai mari; cumpără și vinde realități și unelte agronomice.

Vin, răchie foarte bună, de prune, moale sau prefriptă, se capătă la banca „PLUGARUL”.

Spirit rafinat, și spirit pentru preparat răchiu de bucate, se capătă la fabrica băncei „PLUGARUL” în Surducul-mare.

AVIZ

comunelor lipsite de pășune (izlaz).

Di Dr. Emil Babeș adv. în Budapest (Gróf Károlyi-utca 14) ne roagă să avizăm comunele lipsite de izlaz, că în senzul art. de lege 43: 1908 se pot adresa ministerului de agricultură pentru **ajutor de stat** care se acordă acelor comune în bani, pînă la 50 procente al prețului în rate anuale. Comunele au să-și înainteze rugărilor în scris la acest ministeriu, arătînd totodată complexul (pămîntul) care doresc să-l cumpere numele proprietarului vînzător, precum și prețul, cu care se poate cîștiga teritorul; e consult a prezenta totodată și planul (conceptul) contractului de vînzare. — Di Dr. Babeș e gata a da celor interesați tot ajutorul și toate informațiunile delipsă.

Premiat cu marele premiu Garnd Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depărtează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Vindecați beția

până nu ajunge bețivul să vateme legea!

Scapați-l până n'ajunge alcoolul să-1 strice sănătatea, putere de lucru și averea.

Alcoholinul este un surogat care face pa bețivi să se îngroziască de beuturi alcoolice.

Alcoholinul este un leac absolut nevătămator care nici la bețivii cei mai mari nu devine riscidiv.

Alcoholinul este cea mai nouă descoperire a științei care a scăpat mii de oameni din mizerie.

Alcoholinul este un preparat ușor, pe care și femeia casei îl poate da bărbatului în mîncarea de dimineața, fără a se putea băga de seamă. De cele mai multeori bețivul nici nu știe de ce nu mai poate dintr'odată suferi beuturile spirituoase, și crede că i-s'a îngrozit fiindcă a beut prea mult, cum se întîmplă de i-se urăște și de o mîncare prea mult gustată.

Alcoholin ar trebui să dea orcare tată fiului său, studentului deși ne prea dedat cu beutura, înainte de a cădea la examen, căci beuturile spirituoase slăbesc creierul. Chiar fiecare om care n'are destulă tărie de voință ar putea să se folosiască de această medicină spre a nu se deda la beutura, prin ceiace își poate și mai bine păstra sănătatea și-și cruță bănișorii. 10-5

Preparatul-Alcoholin constă 10 cor. trimittindu-se banii înainte, ori procurittindu-se prin rambursă,

INSTITUTUL DE ALCOHOLIN
Copenhagen 1737 Dänemark.

Epistolele se franchează cu 25 fil., cărțile postale cu 10 fil.

Asigurați-vă la banca noastră

„TRANSSYLVANIA”,

reprezentată prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea!

AVIZ.

La **tîmplăria Iohan Formayer**
în Oravița

se pot comanda totfelul de mobile și lucrări pentru zidiri, cu prețuri absolut solide, fiindcă neavînd depozit, costișitor, e în măsură a lucra mai ieftin decît orcare. Pofitiți și vă convingeți!

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă
totfelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.